

11. Az új tudományos eredmények összefoglalása, a munka értékelése tartalmi és módszertani szempontból, esetleges különvélemények, a bírálóbizottság állásfoglalása a nyilvános vitában vitatott kérdésekről:

Bernát Péter doktori értekezésének témájául a Kr. u. III-V. század római kori politikájának hadtörténeti szempontból való áttekintését, illetve átértékelését választotta. A téma időszerűségét a pannóniai limes világörökséggé nyilvánításának szándéka, valamint az újabb keletű kutatások nyomán feltárt új ismeretek adják, melyek módosították eddigi tudásunkat.

Had történelemszéként először tett kísérletet arra, hogy a Csörsz-árok eredetét, céljait és létrehozásának körülményeit beillesse a már ismert események sorába úgy, hogy közben felülvizsgálja és kiegészíti a régészek által már korábban felállított elméleteket.

A jelölt munkájában bizonyította, hogy a Kárpát-medencében a késő római időkben, szakértelmet és bonyolult tervezést igénylő többszörösen összetett, integrált védelmi rendszer működött. Ezzel megcáfolta azt a szakirodalomban is széles körben elterjedt tételt, mely szerint a késő római határvédelem az egylépcsős lineáris modell szerint épült fel.

Igazolta, hogy a késő római hadsereg a Pannóniában alkalmazott defenzív stratégia részét képezték offenzív elemek is. Ezzel újabb érvrendszert vázolt föl a korábban, a szakirodalom által gyakran megfogalmazott és általános értelemben használt, „passzív védekezés” tételével szemben.

Összefoglalja és saját kutatásai alapján bővíti azokat az ismereteket, amelyek az egyes katonai objektumok külső és belső védelmi rendszerét alkották. A hazai szakirodalomban eddig kevés hasonló kísérletet ismerünk. Nem csak az építmények hadi célú átalakítását, az árkok, sáncok jelentőségét, hanem a harccselekmények idején végbemenő tényleges helyzeteket is vizsgálva jut el a római hadtudomány komplex értelmezéséhez.

Az értekezés számos ponton kérdőjelezi meg az eddig kialakult vagy vitatott tudományos nézeteket és megállapításait sok esetben logikai és hadtörténeti látásmódjával egyet lehet érteni. Ugyanakkor azt is le kell szögezni, hogy több kérdés megnyugtató megválaszolásához további kutatások, forrásértelmezések, régészeti ásatások szükségesek. A jelölt érdeme, hogy bátran nyúl ezekhez a problémákhoz és felhasználva a tudományos kutatás eszközeit, jut újabb meglátásokra, eredményekre.

A benyújtott értekezés megfelel az egyetem Doktori Szabályzatában meghatározott tartalmi és formai követelményeknek.

A Bírálóbizottság megítélése szerint a jelölt a nyilvános vitán bizonyította elméleti felkészültségét, a szakterület tudományos fogalomrendszerének magabiztos használatát, valamint kulturált vitakészségét. Az álláspontját logikusan fejtette ki, a hivatalos bírálók és a bírálóbizottság által feltett kérdésekre helyesen, összefogottan válaszolt.

A fentieket figyelembe véve, a Bírálóbizottság az értekezést tudományos értékű alkotásnak tartja, mellyel a jelölt bizonyította a témában meglévő széleskörű jártasságát és ismereteit, valamint rendszerező képességét és a tudományos kutatómunkára való alkalmasságát.

A Bírálóbizottság a jelölt tudományos eredményeinek ismerte el:

1. A jelölt saját tudományos kutatási eredményeire alapozva újabb érvekkel erősítette azt a jelenleg egyre inkább elfogadott tudományos álláspontot, hogy a késő római Kárpát-medencében a Római birodalom integrált védelmet működtetett, szemben azzal a korábban széles körben elterjedt nézettel, mely szerint a késő római határvédelem „egylépcsős, lineáris modell” szerint épült fel.

2. A pannoniai késő római objektumok védelmi rendszerének vizsgálatával bizonyította, hogy a III-IV. században folytatott erődépítések során egyaránt figyelembe vették a központi utasításokat, a távolra ható fegyverek alkalmazásának követelményeit és a hely katonaföldrajzi sajátosságait.
3. Elemezte és összegezte a Csörsz-árok hadtörténelmi jelentőségét, beillesztve a térség ismert és dokumentált történelmébe.